

urmă, un referendum, în care Timorul de Est a votat pentru independență. Ca răspuns la referendum, Armata Națională din Indonezia, precum și milițiile pro-Indonezia din Timorul de Est au început o campanie de violență și incendiere, ucigând circa 2000 de persoane și forțând peste 500.000 să își părăsească locuințele.

Datorită presiunilor internaționale, Indonezia a înființat un tribunal ad-hoc pentru Timorul de Est, care să judece pe cei responsabili pentru atrocitățile din regiune, însă, activitatea acestuia s-a dovedit una puțin convingătoare¹³², o serie de militari acuzați fiind ulterior achitați.

În paralel, în regiune s-a înființat Administrația de Tranziție a ONU pentru Timorul de Est (UNTAET) în Dili, capitala Timorului de Est, creând Unitatea de Investigații a Infracțiunilor deosebit de grave, care să investigheze și să urmărească responsabilii pentru aceste crime.

Cu toate acestea, Indonezia nu a recunoscut instanța, refuzând extrădarea acuzaților.

În 2002, Timorul de Est a stabilit Comisia de recepție pentru Adevăr și Reconciliere, pentru a investiga și a arăta încălcările drepturilor omului, făcând astfel recomandări pentru instanță. Raportul acestei comisii a fost lansat în 2005, însă guvernul din Timorul de Est favorizează reconcilierea și astfel împiedică progresul înființării unui tribunal internațional.

În 2005, a înființat Comisia pentru Adevăr și Prietenie cu guvernul din Indonezia, promovând în continuare prietenia și reconcilierea.

¹³² Informații preluate de la adresa de internet <http://www.globalpolicy.org/security/issues/etimor/001213.htm>.

După introducerea UNTAET¹³³, administratorul de tranziție a promulgat un sistem judiciar în Timorul de Est prin înființarea a 40 de Curți de District și a unei Curți de Apel pentru administrarea justiției în Timorul de Est.

În cadrul Curții de District de la Dili, UNTAET a stabilit două Complete Speciale, ca parte a Curții de la Dili, compuse dintr-un judecător din Timorul de Est și doi judecători internaționali.

Competența acestor complete se referă exclusiv la crimele și infracțiunile sexuale comise în Timorul de Est între 1 ianuarie 1999 și 25 octombrie 1999, având jurisdicție asupra genocidului, torturii și crimelor împotriva umanității.

Așa cum am arătat mai sus, paralel UNTAET a creat Unitatea pentru Investigarea Crimelor Grave, primul complet special din cadrul Curții de la Dili începându-și activitatea în 2001, iar în decembrie 2002, acuzând deja 140 de persoane, formulându-se 45 de capete de acuzare, însă dintre aceștia Completul Special condamnând doar 31 de persoane.¹³⁴

Astfel, jurisdicția penală din Timorul de Est seamănă în mai multe privințe cu cea din Cambogia, diferența fiind că în Timor, ONU se implică mult mai puternic decât s-a implicat în Cambogia.

Intrucât predarea efectivă a celor răspunzători de crimele din Timor era îngreunată de nerecunoașterea de către Indonezia a jurisdicției, funcționarea Curții de la Dili se confrunta cu mari probleme, majoritatea acuzaților aflându-se

¹³³ D. Murphy, *US takes a small step toward justice in East Timor*, articol în Christian Science Monitor, 13 dec. 2000, listat de pe adresa de internet <http://www.globalpolicy.org/intljustice/wanted/2003/0225wiranto.htm>.

¹³⁴ *Justice denied for East Timor*, articol în Human Rights Watch, decembrie 2002, preluat de la adresa de internet <http://www.globalpolicy.org/intljustice/tribunals/timor/2002/1202deny.htm>.

pe teritoriul indonezian care nu se afla în niciun fel de raport cu jurisdicția din Dili.

Ca și în Camerele Extraordinare de Judecată din Cambogia și în completele Speciale ale Curții de District din Dili, Timorul de Est, prezența judecătorilor internaționali este simbolică.¹³⁵

În timp ce Timorul de Est devine prima țară independentă din sec. XXI, la 20 mai 2002, fiind inițial un succes al ONU de menținere a păcii și de construire a națiunii, o nouă dispută în cadrul militar din mai 2006 a dus la ciocniri violente între armată și soldații nemulțumiți, răspândindu-se în întreaga țară, determinând ostilități între diferite comunități etnice din Timorul de Est.

În urma apelului Timorului de Est pentru asistență internațională, Australia, Malaezia, Portugalia și Noua Zeelandă au trimis trupe pentru a se încerca restabilirea ordinii.

Cele mai puternice violențe au izbucnit după tentativa de asasinare, atât a președintelui Jose Ramos-Horta, cât și a prim-ministrului Xanana Gusmao în februarie 2008.

Astfel, Consiliul de Securitate, reafirmând toate rezoluțiile sale anterioare și declarațiile date cu privire la situația din Timorul de Est, în special rezoluțiile sale 1599 (2005) din 28 aprilie 2003, 1677 (2006), din 12 mai 2006, 1690 din 20 iunie 2006, 173 (18 august 2006), 1704 din 25 august 2006 și 1746 (2007), adoptă rezoluția S/PRST/2008 din 11 februarie 2008, prin care reafirmă angajamentul său deplin pentru suveranitatea, independența teritorială, integritatea și unitatea națională a Timorului de Est și promovarea stabilității pe termen lung.

De asemenea, reprezentanții Secretarului General hotărăsc să prelungească activitatea UNTAET până la 26

¹³⁵ A se vedea *Security Council Resolution 1802 on Timor-Leste* (February 25, 2008).

februarie 2009, condamnând în termenii cei mai duri atacurile împotriva președintelui și a prim-ministrului Timorul de Est la 11 februarie 2008, solicitând să se prezinte Consiliului de Securitate un raport care să includă posibilele modificări ale UNTAET, dar nu mai târziu de 1 august 2008.

2.7. Înființarea Tribunalului Penal Internațional din Liban (2009 – și în prezent)

Tribunalul Special pentru Liban este un tribunal internațional penal care se ocupă cu urmărirea penală a persoanelor responsabile pentru atacul care a determinat asasinarea lui Rafic Hariri¹³⁶, fostul prim-ministru libanez, moartea a altor 22 persoane, în conformitate cu dreptul penal libanez, la 14 februarie 2005.¹³⁷

Tribunalul a fost deschis oficial la 1 martie 2009,¹³⁸ are prioritate față de instanțele naționale ale Libanului, având sediul în Leidschendam, la periferia orașului Haga și un birou în Beirut.

Limbile oficiale în care se lucrează sunt arabă, franceză și engleză.

Tribunalul din Liban este unic față de celelalte tribunale internaționale penale, deoarece el poate face acuzarea **în absență**¹³⁹.

¹³⁶ *Statute of the Special Tribunal for Lebanon*, 10 June 2007, retrieved 21 March 2011.

¹³⁷ Jan Erik Wetzel, Jvonne Mitri (2008), *The Special Tribunal for Lebanon. A Court „Off the Shelf” for a Divided Country. The Law and Practice of International Courts and Tribunals* 7 81-114. Retrieved 30 June 2012.

¹³⁸ *International Tribunal on Hariri's murder starts officially in March*. People's Daily Online. 2008-11-27. Retrieved 7 december 2008.

¹³⁹ A. Tzanakopoulos, *Special Tribunal for Lebanon: The First Orders by the Pre-Trial Judge*, ASIL Insight, Vol. 13, nr. 11, 7 august 2009.

Mai mult, este primul tribunal care sancționează terorismul ca infracțiune distinctă.

Este format din 11 judecători, unii libanezi, alții internaționali, numiți de către Secretarul General al ONU pentru un mandat de 3 ani care poate fi reînnoit.¹⁴⁰

Mandatul Tribunalului a fost inițial de 3 ani, dar cu toate acestea, nu există niciun termen fix pentru activitatea acestuia, ca atare putând fi operațional pentru mai mulți ani, în martie 2011, Antonio Cassese, președintele Tribunalului, emițând al doilea raport anual de activitate, în care se anticipa că cea mai mare parte a activității Tribunalului va fi finalizată în 2015, „mandatul de bază finalizându-se în decursul a 6 ani”¹⁴¹

Înainte de înființarea Tribunalului Penal din Liban, asasinarea lui Hariri a fost investigată 4 ani de către Comisia Internațională a Națiunilor Unite de Investigare, aceasta având rolul de a aduna probe și de a asista instanțele (autoritățile) libaneze la efectuarea investigațiilor.¹⁴²

Ancheta ONU a avut în vedere inițial înalți oficiali de securitate libaneză și siriană care au complotat la uciderea lui Hariri.¹⁴³

Tribunalul Penal pentru Liban a fost stabilit printr-un acord între ONU și guvernul libanez în conformitate cu Rezoluția Consiliului de Securitate 1664 din 29 martie 2006, Consiliul de Securitate al ONU acționând în temeiul capitolului

¹⁴⁰ *Breakthrough in Tribunal Investigation: New Evidence Points to Hezbollah in Hariri Murder* – SPIEGEL ONLINE – News International. Der Spiegel. Retrieved 3 august 2010.

¹⁴¹ *Second annual report* of Antonio Cassese (p. 37). Retrieved 15 March 2001.

¹⁴² *Handbook on the Special Tribunal for Lebanon*. 1 April 2008. International Center for Transitional Justice.

¹⁴³ *Prosecutor expands secret Hariri murder indictment*, Washington Post, 11 March 2011. Retrieved 15 March 2011.

VII din Carta Națiunilor Unite, aprobând acordul prin Rezoluția Consiliului de Securitate 1757 (2007).¹⁴⁴

Competența materială¹⁴⁵ se referă la atacul de la 14 februarie 2005 care s-a soldat cu moartea prim-ministrului Hariri și cu moartea și vătămarea altor persoane, această competență fiind prelungită cu alte atacuri din Liban din perioada 1 octombrie 2004 – 12 decembrie 2005, de natură similară, care ar fi avut legătură cu asasinatul.¹⁴⁶

Tribunalul este o instanță internațională „hibrid”, similar cu Curtea Specială din Sierra Leone și Camerele Extraordinare de Judecată din Cambogia¹⁴⁷, aplicându-se dreptul penal libanez și nu dreptul penal internațional (art. 2 din Statutul Tribunalului Special).

Este un „tribunal cu caracter internațional bazat pe cele mai înalte standarde internaționale de justiție penală”¹⁴⁸.

Astfel, pentru prima dată se sancționează terorismul – crimă comisă împotriva unei persoane,¹⁴⁹ competența materială fiind extinsă și pentru crimele de război, secțiunea a II-a pentru combaterea crimei organizate, pentru crimele economice și corupție penală.¹⁵⁰

¹⁴⁴ *Hariri murder: UN tribunal issues arrest warrants*. BBC News, 30 June 2011. Retrieved 3 July 2011.

¹⁴⁵ (A se vedea Anexa 8, p.358).

¹⁴⁶ *Hezbollah leader Nasrallah rejects Hariri indictments*, BBC News, 3 July 2011. Retrieved 3 July 2011. Human Rights Watch (2006-05-30) *Establishing the Hariri Tribunal*. Retrieved 2008-12-07.

¹⁴⁷ *Lebanon's Arabic press digest*. The Daily Star 3 July 2011. Retrieved 3 July 2011.

¹⁴⁸ Security Council Requests establishment of international Tribunal for killing of former Lebanese prime minister Hariri. Un.org.

¹⁴⁹ Kim Ghattas (2006-05-21), *Lebanon's groundbreaking tribunal*. BBS News. Retrieved 2008-12-07.

¹⁵⁰ *Politics – Hariri Tribunal VP hands in retirement notice* The Daily Star, 2010-01-06. Retrieved 2010-08-03.

Competența personală este limitată la persoanele responsabile de atacurile ce au avut loc, iar competența *ratione locii* este limitată la nivelul statului Liban.

Competența *ratione temporis* este limitată la atacurile din februarie 2005 și atacurile din perioada 1 octombrie 2004 – 12 decembrie 2005, care au avut legătură cu asasinatul.

2.7.1. Structura Tribunalului

Tribunalul este compus din 4 organe: Camerele, Registrul Biroul Procurorului și Oficiul de Apărare, fiind primul tribunal care are Oficiu de Apărare independent de registru.¹⁵¹

Din motive de siguranță, eficiență și corectitudine administrativă, tribunalul își are sediul în afara Libanului, la periferia orașului Haga, în Leidschendam, iar pentru eficientizarea activității procurorului mai are un birou la locul faptelor, în Beirut.¹⁵²

Tribunalul Internațional Penal pentru Liban a provocat controverse și tensiune în Liban între părțile interesate, speculațiile că Siria și Hezbollah au fost responsabile, au provocat furie.¹⁵³

În multe opinii există expresia de „martori mincinoși”, ministrul Justiției libaneze Ibrahim Najjar având sarcina de a studia problema martorilor mincinoși,¹⁵⁴ și de a raporta până în august 2010.

¹⁵¹ Batoul Wehbe (2010-10-04), *Syria issues Arrest Warrants against Mehlis*, on 210-10-17. Retrieved 2010-10-08.

¹⁵² *Former Syrian agent fingers Hezb men for Hariri hit*. MenaFM com 12 April 2010.

¹⁵³ *Intelligence Bureau's Chief Siddiq Testimony's Translator?* Almanar.com. lb. 2010-09-14. Retrieved 2010-10-08.

¹⁵⁴ Berri, *Sluggish Dealing with False Witnesses Led to Syrian Arrest Warrants*, Almanar.com. lb. 2010-10-06. Retrieved 2010-10-08.

Liderul Hezbollah, Nasrallah, a anunțat în iulie 2010 că Tribunalul pentru Liban ar pune sub acuzare membri ai Hezbollah și nu oficiali sirieni, condamnând ancheta, considerându-o un proiect israelian de aprindere a tensiunilor din Liban și că „orice act de acuzare a unui membru Hezbollah ar putea destabiliza guvernul”¹⁵⁵.

Astfel, la 30 iulie 2010, președintele Siriei, Bashar-al-Assad, regele saudit și emirul Qatar-ului au vizitat Libanul pentru a calma tensiunile pe fondul rapoartelor,¹⁵⁶ cerând tuturor părților să pună interesele Libanului mai presus de toate și să se abțină de la violență, solidaritatea fiind o necesitate, această întâlnire fiind numită și un „summit excelent”¹⁵⁷ pentru suveranitatea libaneză.

În urma controversei existenței Tribunalului Penal pentru Liban, opinia publică libaneză a arătat în medie de 60% că acesta este politizat, neloyal și non-neutru, în timp ce 40% au susținut că metoda cercetărilor este neutră și imparțială, solicitând, de asemenea, desființarea Tribunalului Internațional Penal pentru Liban.¹⁵⁸

În septembrie 2010, ONU prin Secretatul General Ban Ki-moon, a cerut liderilor politici din Liban să nu se amestece în activitatea Tribunalului, exprimându-și îngrijorarea că armele Hezbollah ar putea fi o „amenințare” pentru Liban.¹⁵⁹

¹⁵⁵ Sayyed, *Hariri's Team was Behind False Witnesses*, Almanar.com.lb. 2010-09-15. Archived from the original on 2010-09-06. Retrieved 2010-10-08.

¹⁵⁶ *Alain Aoun calls for unity amid domestic political tension*, Now Lebanon, 26 July 2010. Retrieved 3 August 2010.

¹⁵⁷ Lebanon, *UN envoy welcomes visit by leaders of Saudi Arabia and Syria*. United Nations, 30 July 2010. Retrieved 3 August 2010.

¹⁵⁸ By Lamis Andoni (8 March 2010), *Unifil' on shaky ground'in Lebanon-Focus*, Al Jazeera. Retrieved 8 October 2010.

¹⁵⁹ Al-Manar TV: Reports, *Syria – Hariri Contact Still Cut; Aoun Worried About Days to Come*, 19 October 2010.

Trebuie amintit că guvernul libanez s-a prăbușit în ianuarie 2011, după ce 11 miniștri și un împuternicit prezidențial au respins Tribunalul Penal Internațional pentru Liban.¹⁶⁰

2.8. Concluzii

Prezentarea jurisdicțiilor internaționale penale ad-hoc permite determinarea unui tipar de tribunal ad-hoc, cuprinzând trăsăturile comune ale acestor jurisdicții, care au funcționat și încă funcționează.

Tribunalele internaționale au existat încă de la începutul sistemului internațional modern, având ca scop soluționarea litigiilor între state și, uneori, și între alți actori internaționali.

Existența lor a fost marcată în principal de procesele de la Nürnberg, după al doilea Război Mondial, creându-se tribunale penale internaționale ad-hoc care se ocupă cu cazuri penale îndreptate împotriva **persoanelor fizice** care au comis crime de genocid, crime de război și crime împotriva umanității.

Așa cum știm, primele tribunale au fost cele de la Nürnberg și Tokio, iar după 1990, s-au înființat alte tribunale penale internaționale care să sancționeze **persoanele fizice** responsabile de atrocitățile comise în timpul conflictului din fosta Iugoslavie și de mass-crimele din Rwanda.

Astfel, Tribunalul Penal Internațional pentru fosta Iugoslavie și Tribunalul Penal Internațional pentru Rwanda au fost create de către Consiliul de Securitate al ONU.

De atunci, s-au înființat și alte tribunale mixte care să judece crimele interne și internaționale, ca exemple fiind cele

¹⁶⁰ *Lebanese Crisis Complicated but Opportunity for Solution Available*. Al Manar, 2 October 2010, Retrieved 8 October 2010.

din Kosovo, Bosnia Herțegovina, Timorul de Est, Sierra Leone, Cambogia și cel mai recent cel din Liban.

Dezvoltarea acestor mecanisme judiciare rămâne un aspect important al unor scenarii post-conflict.

Acestea alimentează o dezbatere în curs de desfășurare cu privire la instaurarea păcii și reconcilierii, având în vedere cererile pentru dreptate adresate de victimele conflictelor în care a avut loc încălcarea în masă a drepturilor omului.

Argumentele aduse pentru înființarea unor tribunale ad-hoc, acolo unde au existat acuzații de genocid, crime de război și crime împotriva umanității se bazează pe nevoia de a descuraja comiterea de astfel de infracțiuni în continuare, pe nevoia de a face dreptate victimelor și comunității și pe necesitatea de a stabili adevărul a ceea ce s-a întâmplat, ca parte a unui viitor proces de coexistență pașnică.

Nu este posibilă în acest studiu, evaluarea efectului devolutiv al tribunalelor penale internaționale ad-hoc în prevenirea crimelor viitoare.

Înființarea lor este un pas important în punerea în aplicare a dreptului internațional umanitar, contribuind la afirmarea acestuia, la reducerea decalajului în normele aplicabile la conflictele armate internaționale și non-internaționale și în adaptarea mai multor dispoziții tradiționale ale dreptului internațional umanitar la realitățile moderne, printr-o interpretare mai flexibilă.

Acestea au avut calitatea de gardian al dreptului umanitar internațional, susținând eforturile care pun capăt impunității prin dezvoltarea justiției penale internaționale, fie că este vorba de încurajarea statelor de a pune în aplicare legislația necesară pentru lupta împotriva impunității crimelor internaționale la nivel intern, precum și sprijinirea tendinței spre internaționalizarea responsabilității individuale pentru genocid, crime de război și crime împotriva umanității.

Astfel, o preocupare importantă a statelor este protecția și promovarea drepturilor omului și a libertăților sale fundamentale.

Viața socială nu poate exista fără un sistem de apărare împotriva scopurilor individuale care o pun în pericol.

Prin încălcarea drepturilor¹⁶¹ și, în special, a dreptului la viață, de către anumite persoane care ocupă funcții la nivel înalt, s-a considerat necesar înființarea de tribunale internaționale penale ale căror scopuri erau legate de pedepsirea persoanelor fizice responsabile de crime internaționale.

Încă din 1877, juristul Gustav Moynier a început înființarea unei jurisdicții internaționale penale pentru represiunea crimelor comise împotriva dreptului ginților, competența acestuia fiind judecarea crimelor de război comise prin încălcarea dispozițiilor Convențiilor de la Geneva din 1864.

Tratatul de la Versailles, în art. 227, prevedea înființarea unui tribunal special care să-l judece pe Wilhem al II-lea de Hohenzolern, vinovat de „ofensă adusă moralei internaționale și autorității sacre a tratatelor”.

Un rol important l-a avut și juristul român Vespasian Pella care în 1928 a întocmit un proiect de Statut al unui Tribunal Penal Internațional, iar în 1934, apreciind ideile lui Pella, s-a propus înființarea unei Curți Penale Internaționale.

Astfel, înființarea Tribunalului Penal Internațional sunt pași importanți în asigurarea că justiția prevalează.

Cu toate acestea, instanțele penale internaționale nu vor putea să urmărească și să sancționeze toate cazurile de încălcări grave ale dreptului internațional umanitar, de aceea este indispensabil pentru garantarea succesului, ca instanțele internaționale să stabilească acorduri de cooperare cu

¹⁶¹ C. Beccaria, *Tratatul despre delict și pedeapsă*, Editura Șansa, București, 1998, p. 75.